

10 decembrie 2008

RESPECTAREA DREPTURILOR OMULUI ESTE O OBLIGAȚIE, NU O ALEGERE

Discursul D-lui Morten Kjaerum,
Director al Agenției pentru Drepturi Fundamentale
al Uniunii Europene

„Astăzi, 10 decembrie 2008, de Ziua Drepturilor Omului, celebrăm împlinirea a 60 de ani de la adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite. Aruncând o privire în urmă, în ciuda urcușurilor și coborâșurilor prin care au trecut țările membre ale Uniunii Europene, consider că putem fi mândri de progresele înregistrate pe calea transformării Uniunii într-un loc mai bun.

Celebrăm această zi importantă într-o lume nedivizată de cortina de fier, dar puternic zbruciumată de o criză financiară, care constituie o provocare pentru drepturile omului și care generează multe întrebări.

Ce reprezintă această criză pentru drepturile omului? Punerea în aplicare a prevederilor privind drepturile omului, asigurarea justiției sociale, susținerea celor vulnerabili din societatea noastră – toate acestea costă. Suntem oare pregătiți să ne permitem aceste drepturi ale omului în aceste vremuri de restriște? Care va fi impactul transferului acestor masiv de fonduri către instituții bancare și financiare asupra gradului de ocupare, asupra sănătății, protecției celor nevoiași și vulnerabili? Există riscul să fim întâmpinați o nouă recesiune a drepturilor omului?

Deși este încă prea devreme pentru predicții privind modul în care va fi afectată societatea, și în special cei vulnerabili, Organizația Internațională a Muncii a estimat că criza financiară poate determina creșterea nivelului șomajului până la 20 de milioane de oameni. Există riscul ca o mare parte dintre aceștia, în special migrații, să se îndrepte către piața neagră, plină de exploatare până și în Europa.

Deoarece economia se restrânge și țările sunt nevoite să strângă cureaua, există un risc crescut ca programe esențiale privind educația, sănătatea sau asistența socială să cadă victime ale reducerilor de bugete – într-o perioadă în care este mai mare nevoie de ele. Astfel se poate genera ocazia pentru dezvoltarea unei **culturi a vinii**, iar aici istoria ne dă o lecție amară: Cei mai vulnerabili din societate – minorități, imigranți, refugiați sau azilanți – au servit adesea precum țapi ispășitori în asemenea momente. Riscăm să asistăm la creșterea gradului de xenofobie, anti-semitism sau alte forme de extremism, pe lângă creșterea nivelului de excludere sau chiar discriminare față de persoanele cu dizabilități, a celor de vârstă a treia sau a femeilor care au de multe ori slujbe mai prost plătite.

Europa a trecut prin experiențe dramatice în trecut în privința declinului economic și în ce fel acesta poate determina creșterea nivelului de excludere, discriminare și persecuție a grupurilor vulnerabile. Declarația Drepturilor Omului a luat naștere în 1948, după Vinerea Neagră, după Marea Depresie, al Doilea Război Mondial și Holocaust tocmai în spiritul expresiei **nu se va mai repeta niciodată**. Prin aceste tragedii economice și umanitare întreaga lume s-a pregătit de un mare salt în direcția protecției și promovării drepturilor politice, economice și sociale. În minunatul său discurs Patru Libertăți Franklin D. Roosevelt exprima viziunea sa asupra libertăților intrinseci de care ar trebui să se bucure fiecare ființă umană: libertatea de exprimare și expresie, libertatea de alegere

a religiei, eliberarea de dorințe materiale (înțelegerea conceptului de economie care fiind modalitatea prin care orice națiune asigură o viață sănătoasă locuitorilor săi) și eliberarea de teamă (reducerea înarmării la nivel mondial, astfel încât nicio națiune să nu fie în poziția de a comite un act de agresiune fizică asupra vecinului său). Aceste patru libertăți și-au găsit locul în Declarația Universală.

Pe lângă drepturile civile și politice, Declarația menționează drepturile garantate oricărei ființe umane și în strânsă legătură cu criza actuală: dreptul la un loc de muncă în condiții decente, dreptul la protecție socială, dreptul la sănătate și educație și dreptul la protecție și îngrijire în situații critice.

Cu toate că drepturile sociale și economice au devenit parte integrantă a legislației privind drepturile omului, multe guverne ezită încă să le pună în aplicare în totalitate. Dar care este prețul pentru neaplicarea acestor drepturi? Așa cum este evident pentru numeroase colțuri ale lumii, prețul este degradarea, exclusiunea socială și economică și marginalizarea. Toate acestea pot deveni cauze de alienare socială și politică, discriminare, radicalizare sau chiar conflict.

Este în sarcina guvernelor să asigure bunăstarea populației, inclusiv garantarea drepturilor omului. Astfel, politicile guvernamentale trebuie să se aplice în cadrul drepturilor omului pentru a asigura funcționalitatea economiei. Mai mult decât atât, într-o lume interdependentă și globalizată, guvernele pot să atingă acest deziderat doar prin cultivarea cooperării multi-laterale, solidarității și conștientizarea companiilor cu privire la responsabilitatea socială. Chiar companiile realizează din ce în ce mai mult faptul că pe termen lung au de câștigat din stabilirea de standarde înalte privind drepturile omului, șansele egale și justiția socială.

Criza financiară este combătută la nivel internațional prin cooperarea dintre statele lumii. Același spirit internațional ar trebui să ne mâne spre dezvoltarea de programe care pun în aplicare standardele privind drepturile omului adoptate în urmă cu 60 de ani.

Există voci care susțin că drepturile omului reprezintă un lux pe care nu ni-l putem permite pe timp de criză. Cu toate acestea, istoria ne arată că odată cu îmbunătățirea protecției sociale crește și nivelul de trai. Este bunăstarea o condiție a priori pentru a ne permite respectarea drepturilor omului sau respectarea drepturilor omului și a statului de drept constituie fundamentul viabil și stabil pentru ca o societate să prospere? Îmi exprim convingerea că al doilea caz este cel adevărat: un cadru legal adecvat și care asigura progresul tuturor indivizilor, indiferent de trecut, gen sau vârstă constituie fundamentul pentru creșterea economică și prosperitate. Acesta este motivul pentru care avem nevoie de respectarea drepturilor omului pentru toți indivizii.

Suntem oare astăzi mai bine pregătiți decât în anii '90 să facem față implicațiilor crizei economice? În timp ce pot exista multe similitudini, consider că chiar suntem într-o poziție mai bună în perioada actuală. Una dintre cele mai mari realizări din ultimii 60 de ani în domeniul drepturilor omului este stabilirea unor mecanisme naționale, regionale și internaționale pentru respectarea drepturilor omului. Se spune că tăcerea naște opresiune. Astăzi sunt destui care pot vorbi în favoarea drepturilor omului la nevoie: astăzi avem societăți civile puternice și instituții naționale și internaționale cu autoritate, precum Consiliul Europei și Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene.

Vremurile de criză au fost nu de puține ori motorul schimbării către un nivel crescut al respectării drepturilor omului. În acest sens, criza financiară actuală ar putea să ne ajute să mai facem un pas înainte prin distrugerea barierelor artificiale dintre, pe de o parte, drepturile politice și cele civile și cele economice și sociale, pe de altă parte. În concluzie, drepturile omului se referă la demnitatea fiecărui individ. Această demnitate trebuie să o păstrăm nealterată – în special în momente de criză. Este o obligație, nu o alegere.”